

A színház ereje az ember

A nyár a kőszínházak számára a pihenés ideje, ilyenkor a fesztiváloké, koncerteké, szabadtéri produkcióké a főszerep. Az idei nyár is bővelkedett ezekben, de másfajta izgalomban is. Május végén egy fantasztikus színház-koncerten megtöltötte a Budapest Arénát az Örkény Színház közönsége, ezzel ünnepelte a társulat a színház fennállásának 20. évfordulóját. Aki ott volt, tudja, hogy felejthetetlen pillanatoknak lehetett tanúja. A Magyar SzínházTechnikai Szövetség idén szeptemberben először rendez meg a *SzínházTechnikai Évadnyitó és konferencia 2025* című rendezvényét az Eiffel Műhelyházban, ahol a szakmai előadások felölelik a színpadvilágítás, a hangtechnika és a színpadgépészet területeit, valamint a színpadi karbantartás és a biztonságtechnika témáit. Reméljük, hasznos eszmecsereket fog hozni a találkozó. És hamarosan kezdődik az a programsorozat, amellyel az idén 150 éves Zeneakadémia várja a zeneszerető közönséget. Mindezekről olvashatnak lapunk mostani számában. Beszámolunk a Velencei Színházi Biennáléről is, ahol idén „a test, jelenléte, az általunk nem irányítható intelligenciája, a színház dobogó szíve”, azaz a színpadra álló színésznek a virtualitás korában is pótolhatatlan szerepe került a középpontba.

Fontos ezt hangsúlyozni, hiszen életünk egyre nagyobb területét hódítja meg a mesterséges intelligencia. Már nemcsak a színpadi látvány bizonyos részeinek háttérében dolgozik együtt az emberi kreativitással, hanem képes olyan színpadi jelenéseket is létrehozni, ahol az élő embert holografikus „szereplőkkel” helyettesíti, mint ahogy 2022-ben az ABBA együttes fél évszázados indulását ünneplő londoni koncerten a négy zenész-énekes fizikailag nem volt jelen a színpadon – a közönség mégis úgy élhette meg, mintha személyesen őket látná, hallaná. Évek óta egyre több avatár sorakozik fel az eleven színészek, előadók mellett, elbűvölve a nézőket, megindítva a képzeletüket. De vajon az egyszeri találkozás, a színház ősi, örök titka nem tűnik-e el a technikai bravúrok mögött? Nem válik-e háromdimenziós filmmé a színház a mesterséges intelligenciával előállított jelenetek révén?

Nem hinném, hogy a színház csodáját félteni kellene, ahogy a televízió vagy az internet sem sorvasztotta el a filmművészetet. Értő és a közönség valódi igényeire érzékeny alkotók kezében a technológia csupán eszköz marad, ami szolgálja, nem uralja a színházat. Ahogyan szolgálják a színészek, rendezők, tervezők és az összes színházi háttérszakmában dolgozók is, estéről estére megtapasztalva, milyen ereje van a közönséggel való közös, egyszeri élménynek. A színház közösséget teremt, világokat alkot és világokat alakít át. Nehéz időszakokban, háborúkkal, konfliktusokkal terhelt korszakokban különösen fontos a szerepe. A néhány hete elhunyt Robert Wilson, korunk egyik legnagyobb színházesztétája – róla is megemlékezünk a következő oldalakon – egy magyar újságírónak adott interjújában 2021-ben így vallott: *„Szilárdan hiszem, hogy a művészet és a kultúra újraegyesíthet minket. Az a legfontosabb, hogy mi, művészek továbbra is dolgozzunk, és megmutassuk a munkánkat. (...) A művészet összefog, a politika és a vallás mindig megoszt minket. Nézze meg a mai újságokat, hemzsegnek a politikai és vallási konfliktusoktól. A művészet képes összehozni minket, és ez azon kevés dolgok egyike, ami örökké megmarad. Ha visszamegyünk ötezer évet az időben, és megnézzük a görög, egyiptomi, kínai vagy maja kultúrát, mit látunk? A művészet hatásait. A művészet az idő lenyomata, egyben ablak a világ felé.”*

A Színpad folyóirat az előadóművészetek technikáinak orgánuma. Ezek a technikák azonban nemcsak gépek, technológiai megoldások: egy bábművész mozdulatai, egy prózai társulat közös koncertje, egy sztárenekes profi csapatának hibátlan együttműködése ugyanúgy a színpadi élmény egészét szolgálja. A Robert Wilson által megfogalmazott „ablak a világ felé” lehet tizenvalahány férőhelyes kis stúdió vagy tízezres sportesernő, a lényeg ugyanaz: az előadók és a közönség által közösen átélt, csak ott és csak akkor létrejött, egyszeri, megismételhetetlen kölcsönhatás. Ez a kölcsönösség hatja át a legjobb színházi hagyományokat. A közönség a világvárvány idején sem szakadt el a színháztól, a kőszínházak szolidaritást vállalnak a nehéz helyzetbe jutott független társulatokkal, a színházak jótékonyági műsor bevételeivel segítik a színházi háttérszakmák dolgozóinak családját. Ez a kölcsönösség olyan erő, amit semmilyen technológia nem képes utolérni.

Götz Eszter
főszerkesztő

Színpad
Előadóművészetek technikája

XXI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM
2025. SZEPTEMBER

A Magyar SzínházTechnikai Szövetség
szaklapja

Megjelenik:
negyedévente
(március, június, szeptember, december hónap)

Kiadja:
a Magyar SzínházTechnikai Szövetség
(1138 Budapest, Madarász Viktor u. 43. fsz., www.msztsh.hu)

Felelős kiadó:
Lakatos Gergely, az MSZTSZ elnöke

Alapító főszerkesztő (2005–2022):
Szabó-Jilek Iván

Főszerkesztő:
Götz Eszter
szinpad@msztsh.hu

Szerkesztők:
Böröcz Sándor, Lakatos Gergely, Simon Ottó

Szerkesztőség:
Magyar SzínházTechnikai Szövetség titkársága
1138 Budapest, Madarász Viktor utca 43. fszt.

Tel./fax: 329-0841

Korrektor:
Sehoffer Zsuzsa

Tördelőszerkesztő:
Lusztig Tibor

Nyomdai munkák:
Keskény és Társai 2001 Kft.

Terjesztés:
előfizetéssel.
A Szövetség tagjai ingyen kapják.
Ár: 1400 Ft/példány

Előfizethető:
a szerkesztőség címén vagy a
www.msztsh.hu honlapon lévő megrendelőlapon.
A 2025. évi teljes évfolyam ára 5400 Ft.
A postaköltséget felszámítjuk.
Régebbi lapszámok – korlátozott számban – még kaphatók.

Kéziratokat, ábrákat, fotókat nem örzünk meg
és nem küldünk vissza.
Szerkesztőségünk a hirdetések és a PR-eikkek
tartalmáért nem vállal felelősséget.

A közölt cikkek tartalma nem minden esetben tükrözi
a szerkesztőség véleményét.

ISSN 1786-6995 (nyomtatott)
ISSN 2732-0073 (online)

Címlapon:
Szabó Magda: Az ajtó, Örkény Színház,
rendező: Gáspár Ildikó, diszlet: Antal Csaba,
jelmez: Szabados Luca, fénytervező: Baumgartner Sándor,
fotó: Horváth Judit

A Színpad – Előadóművészetek
technikája megjelenését
a Nemzeti Kulturális Alap támogatja

